

Eğitimdeki kara bulutlar 4+4+4'le dağıldı

Eski Diyanet İşleri Başkanlarından Tayyar Altıkulaç, kesintisiz eğitimin 28 Şubat'ın bir zulmü olduğunu söylüyor. Altıkulaç, '28 Şubat bir kâbustu. Bu yasa ile en azından eğitim ve öğretimin üzerindeki kara bulutlar kalkmış, Müslüman bir ülkede olması gerekenler oldurilmaya çalışılmıştır' diyor.

EMETİ SARUHAN | 15 NİSAN 2012, 3:16
[RÖPORTAJ](#)

Fotoğraflar: SEDAT ÖZKÖMEÇ

Hayatta yapmayı istemediğiniz, ama yapmak zorunda kaldığınız 3 şey varmış. Bunlardan biri de Diyanet üst yönetiminde görev almakmış. Nasıl görev aldınız?

İstanbul Yüksek İslam Enstitüsü'nde hoca olarak görev yapmakta iken 1971 yılı Haziran ayında Diyanet İşleri Başkan Yardımcılığı görevi için teklif aldım. Hiç düşünmeden telefondaki yetkili kişiye olumsuz cevap verdim. Birkaç gün sonra Diyanet İşleri Başkan Vekili Lütfü Doğan (Gümüşhaneli) beni Ankara'ya çağırdı. Nezaketen gittim. Ona da olumsuz cevap verip geri döndüm. 12 Mart 1971 muhtırası sonrası günlerde idik. Bakan 'Bu göreve gelmek için bir sürü kişi araya adam koyuyor. Bu nasıl biri ki, yapılan teklifi reddediyor. Gelsin, bir de ben görüşeyim' demiş. Israrlı tutumu neticesinde '2 yıllığına' diye şart koşarak kabul ettim.

KEŞİNTİSİZ EĞİTİM 28 ŞUBAT ZULMÜYDÜ

Ama planladığınız gibi olmadı.

Tabii. Süreç durmadı. 4-5 yıl sonra Milli Eğitim Bakanlığı'nda Din Eğitimi Genel Müdürlüğü'ne davet edildim. Sonra Talim ve Terbiye Kurulu üyeliği yaptım. Derken Diyanet İşleri Başkanlığı görevine çağrıldım. Olacak şey değil dedim. Siyasi şartları da göz önünde bulunduruyordum. Bir hükümet geliyordu, kısa bir süre sonra o gidiyor, bir başka hükümet geliyordu. Şartlar yine beni bu görev evet demeye mecbur etti. 9 yıla yakın da bu görevi sürdürmek zorunda kaldım. Sonra kendi isteğimle emekliliğe ayrıldım.

Hem Milli Eğitim Bakanlığı'nda hem de Meclis Eğitim Komisyonu'nda görev almış biri olarak 4+4+4 Eğitim Sistemi'ni nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bu sistemin çok önemli bazı sorunları giderdiğini düşünüyorum. Ayrıntılarda görülecek aksaklıklar zaman içinde tartışılarak mecrasını bulur. Bir kere kat sayı adaletsizliğinin bu yasadan sonra gündeme getirilemeyeceğini düşünüyorum. Bu zulmü özellikle İmam-Hatip ve diğer meslek okullarında okuyan çocuklarımız yaşamıştır. Kesintisiz zorunlu eğitim 28 Şubat dayatması bir tasarruftur. O dönemde ben parlamentodaydım. Kesintisiz zorunlu eğitim yasaının çıkarılması sürecinde her zeminde ve her gün konuşmak, tartışmalara katılmak zorunda kalan bir milletvekili olarak bulundum. Ama maalesef mebus pazarı kurulmak suretiyle bu konu halledildi.

28 ŞUBAT'TA BAKANLIK TEKLİF ETTİLER

Mebus pazarı derken?

Ağır bir söz. Ancak şunu herkesin hatırlamasını istiyorum. O dönem Refahiyol Hükümeti istifa etmiş, dönüşüm protokolüne göre Tansu Çiller'in başkanlığında yeni bir dönemin başlaması sürecine girilmişti. Süleyman Demirel'in hükümeti kurma görevini Mesut Yılmaz'a vereceğine dair söylentiler gündemde idi. Ama parlamento aritmetiğinin buna elverişli olmadığı, her halükârda hükümetin Tansu Çiller başkanlığında kurulması zorunlu görünüyordu. Bunu ifade etmek üzere Refah (RP), Doğruyol (DYP) ve Büyük Birlik (BBP) Partilerinin Meclis gruplarında kararlar alındı. 'Mesut Yılmaz başkanlığında bir hükümetin kurulması durumunda güvenoyu vermeyeceğimizi beyan ederiz' mealinde yazılan bir metnin altına bütün bu gurupların milletvekilleri imza attı. Fakat maalesef, bana da yansıyan bu pazarda, kimisi korkutuldu, kimisine vaatlerde bulunuldu ve 30 civarında milletvekili DYP'den istifa etti. Böyle olunca Refahiyol'un tekrar hükümet kurma imkânı kalmadı. Görev Mesut Yılmaz'a verildi. Ondan sonra 28 Şubat sürecinin o malum ve acımasız günlerini yaşadık.

Bu pazar size nasıl yansıdı?

Bir gün rahmetli Avni Akyol bana telefon ederek 'Tayyarcığım, seni aramızda görmek istiyoruz, Mesut Bey seni değerlendirmeyi düşünüyor' anlamında şeyler söyledi. Herhalde bu, aynı zamanda bir bakanlık teklifiydi. Ben kendisine DYP ile ANAP arasında temelde bir fark görmediğimi, ancak içinde bulunduğumuz süreçte ve şartlarda böyle bir şeyi benden beklememeleri gerektiğini söyleyerek cevap vermiştim.

MÜSLÜMAN BİR ÜLKEDE GEREKEN BUYDU

Yeni eğitim sistemi 28 Şubat sürecini nasıl normalleştirecek?

Hatırlanacağı üzere 28 Şubat sürecinde meslek okulları mezunlarına YÖK'ün kat sayı uygulamasıyla bir darbe indirilmiş, buralardan mezun olan gençlerin üniversitelerde okumaları engellenmişti. Yeni yasada konu ile ilgili ifadelerin, bundan böyle bu tür uygulamalara izin vermeyeceği anlaşılmaktadır. Kesintisizlik sağmalığına da bu yasa ile son verilmiş, ihtiyaç ve şartlara göre uygulamaya esneklik getirilmiştir. İmam-Hatip Liselerinin orta kısımları, din ve Diyanet hizmetlerinin gereği dikkate alınarak yeniden açılmıştır. İsteğe bağlı din ve Kur'an eğitimi, başlı başına bir reform niteliğinde. Aslında mevcut Anayasa'nın 24. maddesiyle verilen emir bu düzenleme ile yıllar sonra yerine getirilmiş oluyor. 28 Şubat bir kâbustu. Bu yasa ile en azından eğitim ve öğretimin üzerindeki kara bulutlar kalkmış, Müslüman bir ülkede olması gerekenler oldurilmaya çalışılmıştır.

Seçmeli dersler nasıl bir imkân sağlayacak?

Çocuklarını İmam-Hatip okullarına gönderen velilerin büyük bir kısmı çocuğum din görevlisi olsun diye göndermiyor. Devlet çocukların din eğitimi ihtiyacını diğer okullarda da karşılasa, en azından bazı veliler çocuklarını artık İmam-Hatip Okulları'na gönderme ihtiyacı duymayacaktır. Diğer taraftan bazı veliler de çocuğunun din eğitimi almasını arzu ettiği halde onu İmam-Hatip Okulları'nda okutmak istemiyorlar. Bu insanlar ihtiyacı karşılamak için sağa sola başvurmak zorunda kalıyorlar. Bu açıdan da uygulama son derece faydalı olacak.

ALEVİLİK ZOR BİR KONU

Hristiyanlık, Musevilik, Alevilik gibi konularda seçmeli dersler konulmasının nasıl bir katkısı olur?

Bu yasa ve uygulaması ile diğer dinî inançlara sahip kesimler de rahatlayacak. Alevilik hakkında son yapılan çalışmalarla Milli Eğitim programlarına bazı şeyler kondu, ama bu konu, yasa sonrası yapılacak düzenlemelerle yeniden ele alınacaktır. Ancak Alevilik'le yapılacak hiçbir iyileştirmenin bütün Alevî kesimleri memnun edeceğini sanmıyorum.

Çünkü homojen bir Alevilik yok. Bu itibarla Alevilik konusunun zor bir konu olduğunu ve bunun Alevi bilim adamlarıyla bilimsel zeminlerde tartışılması lüzumuna inanıyorum. Bu ülkede Alevilik'le ilgili asıl sıkıntının ve zorlukların, bu vatandaşlarımızın önderindeki kimseler olduğunu, problemin büyük ölçüde Alevilik üzerinden din düşmanlığı yapanlardan kaynaklandığını düşünüyorum.

Okulda verilecek Kur'an dersleri yeterli olur mu?

Olabilir. Bu bir başlangıçtır. Bu işi belli bir yere kadar öğrenen çocuklar, isterlerse zaman içinde bu becerilerini geliştirebilirler. Çünkü Kur'an-ı Kerim okumasını öğrenmek zor bir şey değil. Her gün bir iki saatini ayırmak suretiyle bir haftalık bir çalışmayla Kur'an okumayı öğrenmek herkes için mümkündür. Sonrası, daha işlek okuma alışkanlığını kazanma işidir, o da zaman meselesidir.

Kur'an'ın değişmediğini tüm dünyaya anlatacak

Eski Diyanet İşleri Başkanlarımızdan Tayyar Altıkulaç kurucusu olduğu İSAM'da ilmi faaliyetlerini sürdürüyor. Halifeler döneminde yazılan ilk Mushaf'ların günümüz Mushaf'ları ile karşılaştırmasını yapan Altıkulaç yaklaşık 12 yıl bu konu üzerinde çalıştı. Şimde de Kur'an'ın değişmiş olduğuna dair bazı tezler ileri süren kişilere karşı bir kitap yazma hazırlığında. Tayyar Altıkulaç ile İSAM'daki odasında görüştük. 28 Şubat dönemi, 4+4+4 eğitim sistemi, Diyanet İşleri Başkanlığı'nda yaşadığı sıkıntılar, askeri yönetim döneminde yaşadıkları ve dini eğitimi nasıl almaya başladığını konuştuk.

İlk Mushaf'larla çalıştı

İlk Kur'an nüshaları üzerine uzun süre çalışmalar yaptınız. Bu ilginiz nereden geliyor?

Öğrencilik yıllarımdan itibaren ilgi duyduğum bir konu. Kur'an-ı Kerim'in hiç değişmediğine inanıyoruz. Bu konuda tarih içinde kayda değer bir ihtilaf da görmüyoruz. Ancak bunun bir de yazılı vesikaları var. Onları görmek, araştırmak istedim.

Bu vesikalar hangileri?

Hız. Peygamber zamanında gelen vahiyler yazılmış, Hz. Ebûbekir zamanında bunlar iki kapak arasına alınarak ilk mushaf meydana getirilmiş, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali dönemlerinde de bu ilk nüsha esas alınarak muhtelif mushaf nüshaları yazılmıştı. Çağdaş bazı âlimler tarafından bunlardan bazılarının günümüze intikal ettiği söylendi, yazıldı. İdari görevlerim dolayısıyla bunlarla ilgilenmeye fırsatım olmadı. Emekli olduktan sonra Topkapı Sarayı'nda, Türk ve İslam Eserleri Müzesi'nde, Kahire'de, Taşkent'te ve Yemen'de (San'a'da) bulunan en eski mushaf nüshaları üzerinde çalışma imkânı buldum. Bu çalışmalarla onlardan dördünün bilim dünyası ile buluşmaları sağlanmış oldu.

Ne kadar sürdü çalışmalarınız?

Dört mushaf üzerindeki çalışmalarım yaklaşık 10-12 yıl kadar sürdü. Bu maksatla dört defa Yemen'e, iki defa Kahire'ye, bir defa da Taşkent'e gidip bizzat orijinal nüshaları inceledim. Bu en eski Kur'an nüshaları da yüce kitabımızda herhangi bir değişikliğin bulunmadığını göstermektedir.

Kenan Evren'i öven bir ifade kullanmadım

Kenan Evren hakkında söylediğiniz olumlu şeyler askeri iktidarla işbirliği yaptığınız gibi yorumlara sebep oldu. Ne diyorsunuz?

Hatıratımda Kenan Evren'i öven bir ifade kullanmadım. İlişkilerde yaşadıklarımı objektif bir şekilde yazıya dökmeye çalıştım. Aksine, bir yerde hem Kenan Paşa'yı ve hem diğer komutanları eleştirdim. Bir cumhurbaşkanının eşinin cenazesine gelip cuma namazını kılmamasını eleştirdim. Bu vesile ile bu komutanların, özellikle Kenan Evren, Nurettin Ersin ve Sedat Celasun Paşaların inançlı ve dinî değerlere saygılı komutanlar olduklarını belirttim. Bunu söyleyenler, yani hatıratımda komutanları övdüğümü iddia edenler lütfen 'Komutanların beni üzdüğü gün' başlığı altında anlattıklarımı okusunlar. Askeri yönetimden gelen bazı sıkıntıların çözümünde bizzat Kenan Evren Paşa'nın yardımcı olduğunu söylemek övmek olarak algılanıyorsa ona bir diyeceğim yoktur.

Sanırım tam da bu söylediğiniz sıkıntı oldu?

'Dini değerlere saygılı' sözünü 'dini değerlere bağlı' diye yazdı bazı kimseler. Bağlılıkla saygılı olmak ayrı şeyler. Kenan Evren'in hatıratının 5. cildinin 187. sayfasında aynen şu satırlar yazılı: 'İşte yine sevgili eşim Sekine'nin ölüm yıldönümü geldi (...). Her sene olduğu gibi bu sene de mevlût okuttum (...). Her akşam yatmadan evvel yaptığım gibi bu gece de babama, anneme, Sekine'ye, ağabeylerime yatısı namazını kıldıktan sonra dua ettim. Allah kabul etsin.' Demek ki Kenan Paşa her akşam en azından yatısı namazını kılıyordu. Bu insanın inancını ortaya koyan bir şey değil mi? Kenan Evren'in tezkiyesi benim görevim değil. Onları cuma namazı ile ilgili bir konuda eleştirirken dinî değerlere saygılı ve inançlı olduklarını söyleyerek ortadaki çelişkiyi anlatmak niçin eleştiri konusu yapıldı, anlamak zor.

OLAĞANÜSTÜ DÖNEMLERDE ÇALIŞTIM

Peki, şu an Kenan Evren'in yargılanması konusunda ne düşünüyorsunuz?

Kenan Paşa bir ihtilal lideri olarak yargılanıyor. Yasalar ve âdil yargı ne diyecekse, bir an önce onun gerçekleşeceğini umuyorum. Bu konuda daha fazla yorum yapmak benim işim değil. Ben hatıratımda hem onlardan zaman zaman gördüğüm destekleri ve hem yaşadığım sıkıntıları objektif bir şekilde anlatmaya çalıştım.

Ne gibi sıkıntılarla karşılaştınız Diyanet İşleri Başkanlığı'nda?

1965 yılında Diyanet'in kuruluş kanunu yürürlüğe girmiş, ama o kanunun uygulaması ile ilgili diğer mevzuat çıkarılmamıştı. Başkan yardımcısı olarak göreve başladığımda her şey el yordamıyla, genelgelerle yürütülüyordu. Doğru dürüst bir dosya arşivi bile olmayan, taşradan iş takipçilerinin yoğun bir şekilde gelip gittiği, siyasetçilerin iş takip ettiği bir Diyanet'le karşılaştım. Bir takım tedbirler uyguladık. Düzenlemeler yapmaya çalıştık. Bu arada hükümetler gitti geldi. Bunlar idarede verimi düşüren unsurlardı.

Ya başkanlık döneminiz?

Başkanlığım da olağanüstü dönemlerde geçti. Merhum Ecevit döneminde 1978 yılı başlarında göreve başlamıştım. Ardından Demirel hükümeti derken ihtilal oldu. Bu defa askerlerle çalışmak durumundaydık. Askeri yönetimin bütün kurumlardaki sınırsız etkinliğini düşünürseniz, tabii ki Diyanet'te de kendi zaviyelerinden yapmayı düşündükleri şeyler zaman zaman gündeme geliyordu. Benim de yurt içinde ve yurt dışında Diyanet için hizmet alanları açmak gibi bir stratejim vardı. Bunları gerçekleştirmek kolay olmadı.

SİLAHLA TEHDİT BİLE EDİLDİM

En çok neyin sıkıntısını çektiniz?

Askeri yönetimden çok, iktidar değişikliklerinde, sürekli olarak din ve diyanet üzerinden din aleyhtarlığı yapan insanlardan çektiğimi söylemeliyim. Dinî yayınlardan cimbrizla cümleler çekerek, laiklik aleyhtarlığı, Atatürk düşmanlığı yaptığımız iddialarıyla askeri yönetim kışkırtılmaya çalışıldı. Bu iddiaların cevaplarını vermekle uğraştık. Siyasi iktidarlar döneminde dinî yayınlar, dinin yorumu gibi konularda kayda değer bir sıkıntı yaşamadık, ama milletvekillerinin verdiği sıkıntılar hiç eksik olmadı ve bütün bunlar elbette hizmetteki verimliliğimizi olumsuz yönde etkiledi.

Nasıl?

Bir personel konusunda silahlı tehdide bile maruz kaldım. Milletvekili bir personelin önüne düşüyor, 'Bunu vâiz, müftü, il müftüsü... yapın' diye geliyor. Mevzuat ve liyakati göz önünde bulundurmadan olur olmaz isteklerde bulunabiliyor. Bu tür şeyler bizi çok yordu. Ama 'gelen ağam giden paşam' dersiniz, 'isabet buyurdunuz efendim, keramet buyurdunuz' demek yolunu seçebilirsiniz, işiniz kolaydır, rahat edersiniz. Ben bunu beceremedim.

Senaze mi yıkayacaksınız dediler

Çocukluğunuz nasıl bir aile ortamında geçti?

9 yaşında hafız olmuştunuz. Sizi yönlendiren kimdi?

Anne, baba çocuklar, dede ve babaanneden oluşan, daha çok dedenin etkinliğinden söz edebileceğimiz bir ailede büyüdüm. Babamın ev içindeki varlığının pek farkında olmazdık. Çiftçilik yaparak evin geçimini sağlayan babamı ancak bazı akşamları gördüğümüz olurdu. Bir bakıma evin her şeyi dedemizdi. 5 yaşlarımdayken Kur'an-ı Kerim'i hatmettiğimi hatırlıyorum. Rahmetli dedem o yaşlarda bize tecvit de okutmuştu. Ama bu işten hiçbir şey anlamamış ve çok sıkılmıştım.

Ailede sizden başka hafız var mı?

Babam yıllar önce bir başka köydeki bir hocadan hafız olmuş. Ama çevrede başka hiçbir hafız yoktu. Hafızlığa ağabeyimle birlikte başladık. Ben 6, ağabeyim 5 sayfadaydı ki annemiz rahmetli oldu. O zaman bu çalışma durduruldu tabiatıyla. Aylar sonra dedem bu defa ikimizden birinin okumasına karar vermiş. 'Biriniz okuyacak, biriniz çiftçilik yapacak' dedi. Ağabeyim okumak istemedi ben istediğim için tekrar hıfza başladım.

İmam Hatip Okulu'na gidişiniz nasıl oldu?

Küçük yaşta hafız olunca bir bakıma benim geleceğim belli olmuş gibiydi. Din hizmetinde ilerlemeyi aklıma koymuştum. Benim hafız oluşumdan hemen sonra rahmetli babam ilçe merkezinde ilk defa açılan Kur'an Kursu'na öğretici oldu. Kadın çoluk çocuk herkes kursa başladı. Yoğun ilgiden dolayı babam kursiyerlerin hepsine cevap veremeyecek duruma geldi. Ben kendisine yardımcı olmaya başladım. Bir bakıma 10-11 yaşlarımda Kur'an Kursu öğreticiliği yapmaya

başladım. İlçemizin eşrafından hem iş adamı hem de aynı zamanda hoca olan Hacı Osman Efendi (Kulaksızoğlu) İstanbul'da okumam halinde yardımcı olabileceğini söylüyordu. Ben ilkokulu bitirmeden bir yıl önce İmam-Hatip Okulları açılmıştı ve İstanbul'a geldim.

Siz ilklere başladınız. Ne gibi zorluklarla karşılaştınız?

Moralimizi bozan telkinlerle hemen her ortamda karşılaşabiliyorduk. İmam-Hatip'te okuduğumuzu söyleyince 'Vah vah, başka okuyacak okul mu bulamadınız? Cenaze yıkayıcısı mı olacaksınız' diyenlerle karşılaşıyorduk. İmam-Hatip Okullarının verdiği eğitime güvenmeyen, bu okuldan yetişenlerin dine zarar vereceğini düşünen ve kendileri din eğitimi ile meşgul olan bazı çevrelerin de okullarımız aleyhindeki faaliyetleri bizi üzüyordu. Fen derslerimize giren, moralimizi bozan, bizi aşğılayan bazı hocaları da hatırlıyorum. Ama bunların hiçbirisi bizi bu okuldan soğutmak için yeterli olmadı.